

Ελευθεριακές και αναρχικές ιδέες στο Ισραήλ και την Παλαιστίνη

Ο αναρχισμός υφίσταται στην περιοχή Ισραήλ και Παλαιστίνης για έναν αιώνα και πλέον. Έχουμε τρία κύματα αναρχικής σκέψης και δράσης που, όμως, δεν συνδέονται μεταξύ τους: τον ελευθεριακό σοσιαλισμό του κινήματος των πρώτων κιμπούτζ, την εκδοτική και πολιτιστική δραστηριότητα των μεταναστών που μιλούσαν τη γλώσσα Yiddish και τον σύγχρονο ισραηλινό αναρχισμό.

Στην Παλαιστίνη υπάρχουν μεμονωμένοι αγωνιστές που υποστηρίζουν αναρχικές απόψεις, αλλά όχι οργανωμένη αναρχική παρουσία. Εκεί κυρίως μαρξιστές όπως το Πατριωτικό Μέτωπο Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης (PFLP) είναι η κύρια δύναμη της λαϊκής αριστεράς. Ωστόσο, η πρώτη Ιντιφάντα (1987-1989) έτυχε σημαντικής υποστήριξης από την πλευρά του διεθνούς αναρχικού κινήματος επειδή ήταν μια εξέγερση από τη βάση κατά την οποία σημειώθηκαν μαζική άρνηση πληρωμής φόρων, γενικές απεργίες, άμεση σύγκρουση με τις ισραηλινές δυνάμεις στις γειτονιές και ίδρυση παράνομων σχολείων και δικτύων αλληλοβοήθειας. Από το 2000 οι Ισραηλινοί και άλλοι αναρχικοί από άλλες χώρες έχουν παίξει καταλυτικό ρόλο σε εκστρατείες αλληλεγγύης στους Παλαιστίνιους.

Πριν ξεκινήσουμε, να σημειώσουμε ότι το πρώτο, μάλλον, αναρχικό βιβλίο που εκδόθηκε στη γλώσσα Hebrew ήταν το «Αναμνήσεις ενός επαναστάτη» του Πέτρου Κροπότκιν από τον Menham Poznanski.

Μετάπειτα, έχουμε τον στοχαστή Μάρτιν Μπούμπερ, ο οποίος θεωρείται από μερικούς ως θρησκευόμενος αναρχικός. Ένα από τα πιο γνωστά του έργα είναι το [«Μονοπάτια στη Ουτοπία»](#), που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1946 στη γλώσσα Hebrew με τίτλο «Netivot be-utopyah», στα αγγλικά το 1949 με τίτλο «Paths in Utopia», στα γερμανικά το 1950 με τίτλο «Pfade in Utopie», ενώ επανακυκλοφόρησε το 1957 με τίτλο «Ο ουτοπικός σοσιαλισμός». Στα ελληνικά κυκλοφόρησε, για πρώτη φορά, το 2000, σε μετάφραση Βασίλη Τομανά, από τις εκδόσεις «Νησίδες». Το έργο αυτό θεωρείται ως συνηγορία υπέρ του κινήματος των κιμπούτζ και γίνονται σε αυτό εκτεταμένες αναφορές στο έργο των Προυντόν, Κροπότκιν και Λαντάουερ, ενώ δημοσιεύονται και αποσπάσματα έργων τους. Ο Μάρτιν Μπούμπερ γεννήθηκε στη Βιέννη το 1887 και σπούδασε στην Αυστρία και τη Γερμανία. Δίδαξε Ηθική και Θρησκευσιολογία στη Γερμανία μέχρι το 1933 που ανέβηκε στην εξουσία ο Χίτλερ. Μετανάστευσε στο Ισραήλ και μέχρι το 1951 δίδασκε στο Πανεπιστήμιο της Ιερουσαλήμ, όπου και πέθανε το 1965.

Το πρώτο κίνημα των κιμπούτζ 1910-1926

Κατ' αρχάς πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι όλοι σχεδόν οι συμμετέχοντες στο πρώτο κύμα ήταν πρώτα απ' όλα σιωνιστές και μετά αναρχικοί ή σιδηρήποτε άλλο.

Ωστόσο, οι αναρχικές ιδέες ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένες ανάμεσα στο δεύτερο και τρίτο κύμα μετανάστευσης στην περιοχή της Παλαιστίνης και έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην ίδρυση των κιμπούτζ. Οι πρώτες 28 κομμούνες που συγκροτήθηκαν στο διάστημα 1910-1914 ήταν αποτέλεσμα εργατικών στάσεων και απεργιών στις αποικίες κατά το πρώτο κύμα της μετανάστευσης. Οι ιδρυτές, κυρίως νέοι και ανύπαντροι, συγκρότησαν τις κομμούνες αυτές με βάση τις αρχές του κολλεκτιβισμού, της ισότητας και της αυτοδιεύθυνσης, στοχεύοντας στην ίδρυση μιας ελεύθερης σοσιαλιστικής κοινωνίας Εβραίων και Αράβων στην Παλαιστίνη.

Ο αναρχισμός αποτελούσε την κύρια κοινωνική θεωρία στο κόμμα των κομμουνάρων αυτών το Haroel Hatzair (Ο Νέος Εργάτης) η εφημερίδα του οποίου δημοσίευε άρθρα των Προυντόν και Κροπότκιν. Ο Aharon David Gordon (1856-1922), λογιστής στο επάγγελμα, που μετανάστευσε στην Παλαιστίνη σε ηλικία 47 χρόνων, έγινε ο πνευματικός ηγέτης του κόμματος αυτού και ήταν πολύ κοντά στις αναρχικές ιδέες. Επηρεασμένος από τον χασιδικό μυστικισμό και τα έργα των Νίτσε και Τολστόϊ, ο Gordon προώθησε τη συλλογική χειρωνακτική εργασία

ως τη θεωρία-«κλειδί» της ιουδαϊκής αναγέννησης και την πνευματική απελευθέρωση διαμέσου της δημιουργικότητας και της επανένωσης με τη φύση. Όντας αντιμιλιταριστής και ειρηνιστής, ο Gordon δεν προπαγάνδισε υπέρ της δημιουργίας ενός εβραϊκού κράτους αλλά κάλεσε σε σεβασμό και συνεργασία με τον αραβικό αγροτικό πληθυσμό.

Μια άλλη σημαντική φυσιογνωμία της εποχής ήταν ο Joseph Trumpeldor (1880-1920), επίσης μετανάστης, στρατιώτης, ο οποίος ήταν επηρεασμένος από τον Κροπότκιν, αλλά και τον Τολστόϊ και αυτοχαρακτηριζόταν ως «αναρχοκομμουνιστής και σιωνιστής».

Επηρεασμένος από τον Trumpeldor, ο Gdud Haavoda δημιούργησε μια αποκεντρωμένη κομμούνα η οποία έθεσε ως στόχο της να δημιουργήσει μια Γενική Κομμούνα στην Παλαιστίνη. Επίσης, ο – κατά κάποιο τρόπο – γνωστός σε μάς Gustav Landauer άσκησε ιδιαίτερη επιρροή στα μέλη της οργάνωσης Hashomer Hatzair (Ο Νέος Φρουρός), μια μεταναστευτική νεολαιίστικη σιωνιστική-σοσιαλιστική οργάνωση η οποία ίδρυσε μια ομοσπονδία του νέου κινήματος των κιμπούτζ κατά τη διάρκεια του τρίτου μεταναστευτικού κύματος που άρχισε το 1919. Τα μέλη της οργάνωσης αυτής έκαναν συγκεκριμένες αναφορές στον αναρχισμό στα καλέσματά τους για μια ανεξαρτησία των κομμουνών, για τις σχέσεις ισότητας, την άμεση δημοκρατία και την πνευματιστική ανανέωση.

Αλλά από τα τέλη της δεκαετίας του 1920 με την είσοδο ιδιωτικών κεφαλαίων στη χώρα και την αυξανόμενη οικονομική και πολιτική επιρροή του κινήματος των κιμπούτζ από τους κεντρικούς ισραηλινούς μηχανισμούς που εισήχθησαν από το κόμμα του Ben Gurion, Mapai, οι αναρχικές τάσεις στην Παλαιστίνη ολοένα έφθηναν.

Ο αναρχισμός στη γλώσσα Yiddish, 1948-1989

Μετά την συγκρότηση του ισραηλινού κράτους, έχουμε ένα νέο κύμα επιστροφής των αναρχικών ιδεών καθώς αυτές κυριάρχησαν ανάμεσα στους μετανάστες που μιλούσαν τη γλώσσα Yiddish και οι οποίοι επέζησαν από τις ναζιστικές θηριωδίες. Είναι αξιοσημείωτο ότι σε σύγκριση με τους συμμετέχοντες στο πρώτο κύμα, οι περισσότεροι συμμετέχοντες στο δεύτερο κύμα, μετανάστες δηλαδή από άλλες χώρες στο Ισραήλ, δεν ήταν σιωνιστές, όμως δεν ήταν και δραστήριοι αντισιωνιστές.

Οι πρώτες αυτές ομάδες «καθοδηγήθηκαν» από τον Eliezer Hirschauge (1911-1954), πρώην υπέρμαχο του αναρχισμού ανάμεσα στη χασιδική νεολαία της Βαρσοβίας και συγγραφέα μιας ιστορίας του πολωνικού αναρχισμού.

Αλλά η όλη δραστηριότητα απέκτησε νέα ώθηση με την άφιξη του Abba Gordin (1887-1964), ο οποίος ήταν ένα από τα πλέον δραστήρια στελέχη της Αναρχικής Ομοσπονδίας της Μόσχας και δραστηριοποιήθηκε έντονα κατά τη Ρωσική Επανάσταση του 1917. Από το 1925 ζούσε στη Νέα Υόρκη, όπου στο διάστημα 1936-1957 κυκλοφορούσε τη λογοτεχνική-φιλοσοφική επιθεώρηση «Yiddishe Shriften». Το 1940, δημοσίευσε μια κριτική στον εξουσιαστικό κομμουνισμό με τίτλο «Communism unmasked» («Ο κομμουνισμός χωρίς μάσκα»). Στο Ισραήλ ίδρυσε την ομάδα Agudat Shocharei Chofesh (Σύνδεσμος των Επιζητούντων την Ελευθερία), η οποία διατηρούσε μια μεγάλη αίθουσα συνεδριάσεων με μια σημαντική αναρχική βιβλιοθήκη με έργα στις γλώσσες Yiddish, Hebrew καθώς και στα πολωνικά.

Η οργάνωση αυτή είχε περίπου 150 μέλη και εκατοντάδες ήταν αυτοί που παρακολουθούσαν τις δημόσιες ομιλίες και εκδηλώσεις της. Ο Gordin ήταν ο εκδότης της μηνιαίας επιθεώρησης της οργάνωσης «Problemen/Problemot» που κυκλοφορούσε στις γλώσσες Yiddish και Hebrew. Στην επιθεώρηση δημοσιεύονταν

λογοτεχνικά και φιλοσοφικά δοκίμια και ήταν ιδιαίτερα προσανατολισμένη στις πνευματιστικές ρίζες του αναρχισμού καθώς και στην κλασική εβραϊκή και στην τότε επικρατούσα λογοτεχνία στη γλώσσα Yiddish. Ο Gordin διατηρούσε, επίσης, συνεχή αλληλογραφία με σημαντικές περιοδικές εκδόσεις των Yiddish του εξωτερικού, όπως το «Freier Arbeiter Stimme» της Νέας Υόρκης και το «Dos Freie Wort» του Μπουένος Άϊρες της Αργεντινής.

Μετά τον θάνατο του Gordin, εκδότης της «Problemen/Problemot» έγινε ο Shmuel Abarbanel ο οποίος έμεινε στη θέση αυτή ως το 1971, όταν ο Joseph Luden (που γεννήθηκε το 1908) ανέλαβε την έκδοση της επιθεώρησης, την συνέδεσε με έναν εκδοτικό οίκο που κυκλοφόρησε πάνω από 15 βιβλία και μπροσούρες λογοτεχνίας και ποίησης και άρχισε να κυκλοφορεί μόνο στα Yiddish. Στην επιθεώρηση εξακολουθούσαν να δημοσιεύονται έργα του Κροπότκιν. Αλλά από τη δεκαετία του 1980 καθώς οι μεγάλοι στην ηλικία αναρχικοί πέθαιναν ο ένας μετά τον άλλο, η οργάνωση άρχισε να φθίνει μέχρι που διέκοψε τη δράση της και η επιθεώρηση σταμάτησε την έκδοσή της στο 165ο τεύχος, τον Δεκέμβρη του 1989. Ήταν η τελευταία αναρχική έκδοση στα Yiddish σε όλο τον κόσμο.

Ο ισραηλινός αναρχισμός από το 1967 μέχρι σήμερα

Αναρχικές τάσεις και απόψεις κυκλοφορούσαν στις τάξεις της ισραηλινής αντιμιλιταριστικής και αντικαπιταλιστικής αριστεράς από την αρχή της εμφάνισής της, λίγο μετά την κατάληψη των παλαιστινιακών εδαφών το 1967. Το κίνημα αυτό δρούσε παράλληλα με το αντίστοιχο των δυτικών χωρών.

Οι ελευθεριακοί ήσαν δραστηριοποιημένοι μέσα από την Ισραηλινή Σοσιαλιστική Οργάνωση (1967-1977) η οποία κυκλοφορούσε το περιοδικό «Matzpen» και συνεργαζόταν στενά με την οργάνωση των Ισραηλινών Μαύρων Πανθήρων, που ήταν ένα μαχητικό κίνημα δεύτερης γενιάς Εβραίων καταγομένων από τις χώρες της βόρειας Αφρικής.

Κατά τη διάρκεια και λίγο μετά τον πόλεμο του 1973 μια άλλη αναρχική ομάδα με την ονομασία The Black Front-Trippy Anarchist Group, δραστηριοποιείτο μέσω μιας κομμούνας στο Τελ Αβίβ, κυκλοφορώντας προκηρύξεις και φυλλάδια με τη γενική επωνυμία «Liberation News» καθώς και κάποια αντιμιλιταριστικά κόμικ με τον τίτλο «Freaky».

Ακόμα, πυρήνες ριζοσπαστών φοιτητών δρούσαν στο Τελ Αβίβ (1976-1977) και την Ιερουσαλήμ (1986-1987). Επίσης, με τον πρώτο πόλεμο στο Λίβανο κυκλοφόρησαν διάφορα ανατρεπτικά προπαγανδιστικά υλικά από την οργάνωση The Committee for Public Health (1982-1987), ενώ ιδρύθηκε και το ισραηλινό τμήμα της Διεθνούς των Αρνητών Πολέμου (War Resisters International) από τον Ουγγροεβραίο αναρχοειρηνιστή Yeshaayahu Tomashick (1939-2004).

Το 1975 κυκλοφόρησε στη Νέα Υόρκη από τον εκδοτικό οίκο Buber Press, το βιβλίο του J.E. Cohen «Αναρχισμός και ελευθεριακός σοσιαλισμός στο Ισραήλ: Μελέτη των αντικρατικών κινήματων».

Τον ίδιο χρόνο κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Ithaka Press στο Λονδίνο, από τους Uri Davis και Norton Mezvinsky, το βιβλίο «Ντοκουμέντα από το Ισραήλ 1967-1973. Αναγνώσματα για μια κριτική του σιωνισμού» («Documents from Israel 1967-1973. Readings for a critique of Zionism»). Ανάμεσα στα άλλα, στο βιβλίο περιλαμβάνεται και μικρό άρθρο της ελευθεριακής σοσιαλιστικής ομάδας-περιοδικού Matzpen.

Από τα τέλη της δεκαετίας της 1980 ο αναρχισμός ήταν κεντρικός στο πολιτικοποιημένο κομμάτι του κινήματος των πανκ καθώς και στο κίνημα των αρνητών στράτευσης κατά τη διάρκεια της παλαιστινιακής Ιντιφάντα.

Και ερχόμαστε στον αναρχισμό των τελευταίων δεκαετιών, αυτόν δηλαδή από το 1990 και μετά, που όμως δεν έχει καμία αναφορά ή επίδραση σε οργανώσεις όπως η Matzpen και θα πρέπει να θεωρηθεί ως “αναρχισμός του τρόπου ζωής” (“life style”) κάτι που βασικά άρχισε με τις ομάδες για τα δικαιώματα των ζώων και την περιβαλλοντική δράση, κυρίως από το 1998-1999, με την People’s Global Action, το δίκτυο One Struggle και τους Anarchists Against the Fence.

Την περίοδο 1991-1993 υπήρξε μια Ισραηλινή Αναρχική Ομοσπονδία η οποία οργάνωσε διαδηλώσεις κατά της αστυνομικής βίας καθώς και ενάντια στη δημιουργία υποκαταστημάτων Mac Donalds, ενώ αργότερα δημιουργήθηκε και μια ομάδα για τα δικαιώματα των ζώων Anonymus. Η ομάδα αυτή άνοιξε και βιβλιοπωλειο-στέκι στο Τελ Αβίβ, βασικοί θεμάτρες του οποίου ήταν αναρχικοί και πανκ. Παράλληλα με το βιβλιοπωλείο αυτό, λειτουργούσε και μια υπόγεια εκδοτική ομάδα με την επωνυμία «Incidents Publishing».

Ομάδες προπαγάνδας και άμεσης δράσης όπως οι Isra-hell (αργότερα και ιστοσελίδα) και Anarchist Brigade of the Northern Galilee κυκλοφόρησαν φωτοτυπημένα πολιτικά περιοδικά όπως τα «It’s All Lies» και «The War of Words». Ακόμα στο Τελ Αβίβ δημιουργήθηκε η Left Bank με στόχο να παρέχει έναν χώρο στο κίνημα πανκ για συναυλίες, ομιλίες και εκθέσεις.

Στο τεύχος της Άνοιξης του 1988 το αμερικάνικο – από το Ντιτρόιτ – περιοδικό «Fifth Estate», δημοσιεύτηκε το άρθρο του Lynne Clive «Παλαιστίνη: Η κληρονομιά της κατάκτησης».

Στο τεύχος του Χειμώνα 1988-1989 της γαλλικής ελευθεριακής επιθεώρησης «Le Brice-Glace», δημοσιεύτηκε μεταφρασμένο από την Lorraine Perlman το άρθρο «Το μέλλον της εξέγερσης: Παλαιστίνη» που πρωτοδημοσιεύτηκε στο αμερικάνικο «Fifth Estate».

Το κίνημα αναπτύχθηκε γρήγορα κατά τη δεκαετία του 1990.

Το 1992, από τις εκδόσεις του Πανεπιστημίου Κέμπριτζ κυκλοφόρησε το βιβλίο του Chaim Gans, από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Τελ Αβίβ, με τίτλο «Φιλοσοφικός αναρχισμός και πολιτική ανυπακοή».

Κείμενα για τις ελευθεριακές ιδέες είχαν, στο μεταξύ, δημοσιευτεί και από την Καταστασιακή Διεθνή, όπως το άρθρο «Δύο τοπικοί πόλεμοι» το 1967.

Την ίδια περίοδο δημιουργούνται ριζοσπαστικές οικολογικές ομάδες που δημιουργούν κινήσεις άμεσης δράσης ενάντια στην κατασκευή του αυτοκινητόδρομου ταχείας κυκλοφορίας (Cross-Israel Highway). Εμφανίζονται ακόμα ομάδες για τα εδαφικά δικαιώματα των Αράβων, ενώ με επιρροή από τα κινήματα κατά της παγκοσμιοποίησης του Λονδίνου και του Seattle, στα τέλη του 1999, Ισραηλινοί ακτιβιστές οργανώνουν πάρτι Reclaim The Streets, δραστηριότητες Food Not Bombs, ενώ ιδρύονται το Salon Mazal Infoshop και το Israeli Indymedia.

Το 1994 εμφανίστηκε μια ομάδα με την επωνυμία «Το Αναρχικό Κίνημα στο Ισραήλ», αποτελούμενη από νεαρούς αναρχικούς που δραστηριοποιούνταν στο χώρο των ανθρώπινων δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των ζώων, στην υποστήριξη του αγώνα των Παλαιστινίων κ.λπ.

Στη δεκαετία του 1990, ο αναρχικός Ilan Shalif, παλιό μέλος της Ισραηλινής Σοσιαλιστικής Οργάνωσης και της Matzpen, δημιουργεί στο Τελ Αβίβ την αναρχική ιστοσελίδα «Κοινωνική Επανάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο». Ο Ilan Shalif, παρά τα 70 του και πλέον χρόνια, συνεχίζει να δραστηριοποιείται μέσα από την ομάδα «Αναρχικοί Ενάντια στο Τείχος».

Ο αναρχικός Jonathan Pollack κυκλοφορεί το αναρχικό περιοδικό «Angriculture» στο Τελ Αβίβ. Σήμερα, δραστηριοποιείται και αυτός μέσα από την ομάδα «Αναρχικοί Ενάντια στο Τείχος».

Ένα άλλο αναρχικό περιοδικό κυκλοφορεί την ίδια περίπου εποχή από τον Avi Pitshon με τον τίτλο «Essence» και παρουσιάζει θέματα αναρχισμού, τέχνης και αντικουλτούρας, ενώ παρουσιάζει και διάφορα ένθετα με διάφορα θέματα. Ο εκδότης είναι επίσης μέλος και του μουσικού σχήματος «Nisrefet».

Οι Σαντιάγκο και Φρεντερίκο Γκομέζ κυκλοφορούν, επίσης, το αναρχικό περιοδικό «Nekrophilia Lanoar» σε γλώσσα Hebrew, ενώ συμμετέχουν στο μουσικό σχήμα «Nekhei Naatza». Ασχολούνται με κοινωνικοπολιτικά ζητήματα και θέματα τέχνης από αντιεξουσιαστική θεώρηση. Ασχολούνται, ακόμα, με το «Awakening Center», με στόχο την κοινωνική και οικολογική αλλαγή με έμφαση στις αραβο-ισραηλινές σχέσεις, την εναλλακτική κουλτούρα και την κοινοτική δράση της βάσης.

Άλλα αντιεξουσιαστικά και ελευθεριακά μουσικά σχήματα είναι τα «Οι Va'ανοί», «Purgatory», «Dictatorshit» και «Megaferet».

Το περιοδικό «The Other Israel» εκδίδεται από τον Άνταμ Κέλλερ, ο οποίος είναι αρνητής στράτευσης. Το 1982, περίπου 2000 Ισραηλινοί στρατιώτες ενώθηκαν κάτω από τη Διακήρυξη της αντιπολεμικής αντιμιλιταριστικής οργάνωσης «Yesh Gvul» – η οποία δραστηριοποιείται μέχρι σήμερα – και αρνήθηκαν να υπηρετήσουν στο Λίβανο και περίπου 200 από αυτούς καταδικάστηκαν σε ποινές φυλάκισης.

Η δεύτερη Ιντιφάντα έδωσε νέα ώθηση στο γενικότερο κίνημα. Δημιουργήθηκε το δίκτυο Ta'ayush (Αραβο-ισραηλινή Κοινοπραξία), που, αν και μη καθαρά αναρχική οργάνωση, οργάνωσε αυθόρμητες εκδηλώσεις και παρέδωσε φορτία με τρόφιμα και άλλα σε παλαιστινιακές πόλεις και χωριά, ενώ οργάνωσε και δράσεις υπεράσπισης των αγροτών από τους εποίκους και το ισραηλινό στρατό καθώς οι δεύτεροι επιχειρούσαν να αρπάξουν τη γη των πρώτων.

Από το 2001 αρκετοί αναρχικοί από διάφορες χώρες του κόσμου έφθαναν στην Παλαιστίνη μέσω του International Solidarity Movement (ISM) συμμετέχοντας σε μη βίαιες δράσεις των Παλαιστινίων στην προσπάθεια να διασπάσουν τα στρατιωτικά μπλόκα των Ισραηλινών και να χρησιμεύσουν ως ανθρώπινες ασπίδες αλλά και αυτόπτες μάρτυρες της ισραηλινής θηριωδίας το φθινόπωρο του 2002. Το κίνημα αυτό χαλάρωσε μετά τις δολοφονίες δύο από τους εθελοντές του, των Rachel Corrie και Tom Hurdall, στη Λωρίδα της Γάζας καθώς και του κύματος καταστολής από πλευράς Ισραηλινών που περιελάμβανε επιθέσεις σε διαμερίσματα και γραφεία οργανώσεων, απελάσεις και ακυρώσεις εισόδου στη χώρα.

Από την Άνοιξη του 2003 οι Ισραηλινοί αναρχικοί άρχισαν να οργανώνονται αυτόνομα για μια πιο αποτελεσματική συνεργασία με τους Παλαιστινίους και τους διεθνιστές, ειδικά στην εκστρατεία ενάντια στο τείχος στη Δυτική Όχθη. Τότε ήταν (αρχές του 2004) που έκανε την εμφάνισή της η ομάδα «Αναρχικοί Ενάντια στους φράχτες», η οποία αποτελεί, μάλλον, τον πρόγονο της σημερινής ομάδας «Αναρχικοί Ενάντια στο Τείχος» που διοργανώνει, μαζί με άλλες ομάδες, δράσεις κάθε Παρασκευή στο Bil'in και άλλα.

Εκτός από την ομάδα αυτή, υπάρχει και μια αναρχοκομμουνιστική, κατά βάση, ομάδα στη Χαίφα.

Τέλος, για μια πιο πληρέστερη διαμόρφωση άποψης για τις αναρχικές και ελευθεριακές ιδέες στο Ισραήλ, υπάρχει στα ελληνικά η μπροσούρα με τίτλο «Αναρχικοί και Εβραίοι. Ιστορία μιας συνάντησης», που εκδόθηκε στην Αθήνα το χειμώνα του 2000 μαζί με το περιοδικό «Αυτονομεία» από τις εκδόσεις «Ελευθεριακή

Κουλτούρα». Στην μπροσούρα αυτή περιλαμβάνονται περιλήψεις των διαφόρων εισηγήσεων που έγιναν στη διάρκεια Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα «Αναρχικοί και Εβραίοι» που έγινε στο διάστημα 5-7 Μάη 2000 στη Βενετία της Ιταλίας.

* Το κείμενο αυτό γράφτηκε με βάση το κείμενο του Εβραίου αγωνιστή και επίσης μέλους των «Αναρχικών Ενάντια στο Τείχος», Uri Gordon, με τίτλο «Anarchism in Palestine and Israel» (στα αγγλικά στο <http://www.ainfos.ca/en/ainfos22239.html>) καθώς διάσπαρτα στοιχεία στο διαδίκτυο.

Ο Uri Gordon στο τέλος του κειμένου του παραθέτει τα παρακάτω υλικά ως πηγές άμεσου ενδιαφέροντος και σύνδεσης με το όλο θέμα του κειμένου αυτού: Goncharok, Moshe (2002), Ashes from our Fires: A Historical Survey of the Yiddish Anarchist Movement (Jerusalem: Problemen). In Russian Horrox, James (2008), A Living Revolution: Anarchism in the Kibbutz Movement (Oakland: AK Press) Massey, David (ed., 2002), It's All Lies: Leaflets, Underground Press and Posters The Fusion of Resistance and Creativity in Israel (Tel Aviv: APICC) Αρχική σύνθεση κειμένου «[Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης](#)», 14 Αυγούστου 2006 και επανασύνθεση 4 Μάη 2009